

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске, члана 40. став 5. и члана 61. став 1. тачка г) Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 30. марта 2022. године, д о н и о ј е

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за оцјењивање уставности члана 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21).

О б р а з л о ж е њ е

Заједничка адвокатска канцеларија Кременовић и Микановић из Бањалуке дала је Уставном суду Републике Српске иницијативу за оцјењивање уставности члана 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21). У иницијативи се наводи да је оспорена одредба члана 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске у супротности са члановима 19. и 108. Устава Републике Српске. По мишљењу даваоца иницијативе прописивањем као у оспореној законској одредби, осумњиченом, односно оптуженом, је ускраћено право да сам бира браниоца по службеној дужности, а које право је, како се наводи, гарантовано чланом 19. Устава. Такође се наводи да оптужени има право да сам бира браниоца који ће га бранити у поступку, јер се избор браниоца темељи на повјерењу које оптужени има према браниоцу, а не само на форми да оптужени има браниоца. Због наведеног даваоци иницијативе сматрају да је оспорено законско рјешење у супротности са Уставом Републике Српске, јер је истим, како се наводи, прекршено Уставом гарантовано право на слободан избор браниоца, као и начело уставности.

У одговору на иницијативу који је Суду доставила Народна скупштина Републике Српске оспоравају се наводи иницијативе о несагласности оспорене законске одредбе са чланом 19. Устава Републике Српске. У одговору се истиче да се оспореном одредбом управо штити Уставом зајамчено право на одбрану, гдје се оптуженом, односно осумњиченом, у ситуацији када исти сам не изабере браниоца, бранилац поставља од стране предсједника суда, а све како би се осумњиченом, односно оптуженом, обезбиједило право на одбрану, штитећи право осумњиченог, односно оптуженог да сам изабере браниоца, гдје до избора од стране предсједника надлежног суда долази само у ситуацији ако осумњичени, односно оптужени, сам не изабере браниоца. Такође се наводи да Устав Републике Српске ниједном својом реченицом, чланом и сл. не прописује право осумњиченог, односно оптуженог, или било којег другог лица на право на избор браниоца по службеној дужности, како то представљају даваоци иницијативе, него, напротив, члан 19. Устава гарантује право на слободан избор браниоца, а које право је загарантовано и оспореном законском одредбом, која прописује начин постављања браниоца у ситуацији када истог не изабере сам осумњичени, односно оптужени. У одговору на иницијативу се наводи да даваоци иницијативе усљед личног незадовољства одређеним законским рјешењем преуско и произвољно тумаче Устав и Закон који се оспорава. Такође се наводи да је законодавац, доносећи предметни Закон, остао у границама Уставом зајамчених овлашћења, те да није у надлежности Уставног суда да преиспитује цјелисходност

одређеног законског рјешења, нити да цијени становиште законодавца када је у питању постојање/непостојање општег интереса за усвајање одређеног законодавства.

Оспореним чланом 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21) је прописано: „Ако осумњичени, односно оптужени, у случајевима обавезне одбране не узме сам браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, предсједник надлежног суда поставиће му браниоца за даљи ток кривичног поступка до правоснажности пресуде, а ако је изречена казна доживотног затвора и за поступак по ванредним правним лијековима. Када се оптуженом постави бранилац послије потврђивања оптужнице, о томе ће оптужени бити обавијештен заједно са достављањем оптужнице. Ако оптужени у случају обавезне одбране остане без браниоца у току поступка, а сам не узме другог браниоца, предсједник суда пред којим се води поступак поставиће му браниоца.“

Приликом оцјењивања уставности оспореног члана 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21) Суд је имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено: да су грађани Републике равноправни у слободама, правима и дужностима и да уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство (члан 10); да је зајамчено право на одбрану, да се јамчи право на слободан избор браниоца и несметано општење са њим (члан 19. став 1. и 2); да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода, организацију, надлежности и рад државних органа (тачке 5. и 10. Амандмана XXXII на Устав, којим је замијењен члан 68. Устава); да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте (члан 70. став 1. тачка 2); да се оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима утврђују законом (члан 122).

Такође, Суд је имао у виду да се Законом о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21) уређују правила кривичног поступка по којима су дужни да поступају судови, јавни тужилац и други учесници у кривичном поступку предвиђени овим законом, када поступају у кривичним стварима (члан 1). Релевантним одредбама овог закона је прописано: да осумњичени, односно оптужени, има право да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере, а ако осумњичени, односно оптужени, сам не узме браниоца, поставиће му се бранилац када је то одређено овим законом (члан 7. ст. 1. и 2); да уколико осумњичени, односно оптужени, сам не узме браниоца, осумњиченом, односно оптуженом, осим ако се он томе изричито не противи, могу браниоца узети његов законски заступник, брачни, односно ванбрачни друг, крвни сродник у правој линији до било ког степена, усвојилац, усвојеник, брат, сестра или хранилац (члан 47. став 3); да осумњичени, односно оптужени, мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глув или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна доживотног затвора, као и приликом изјашњења о приједлогу за одређивање притвора, све док притвор траје (члан 53. ст. 1. и 2); да након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна од десет година затвора или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице (члан 53. став 3);

да умјесто постављеног браниоца, осумњичени, односно оптужени, може сам узети другог браниоца. У том случају разријешити се постављени бранилац (члан 57. став 1); да предсједник надлежног суда, може на захтјев осумњиченог, односно оптуженог, или уз његов пристанак разријешити постављеног браниоца који неодговорно врши своју дужност. Умјесто разријешеног браниоца поставити се други бранилац. О разрјешењу браниоца обавијестиће се Адвокатска комора (члан 57. став 4).

Имајући у виду наведено, Суд је оцијенио да прописивање као у члану 53. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске није несагласно са Уставом Републике Српске. Из наведених уставних одредаба, по оцјени Суда, произлази да се законом уређују поступци пред судовима, међу којима је и кривични поступак, као и да законодавац, уређујући одређени судски поступак има уставну обавезу да обезбиједи остваривање гарантованих права и слобода, као и право на одбрану и слободан избор браниоца из члана 19. Устава Републике Српске. Сходно наведеном, Суд је оцијенио да је прописивањем као у оспореној законској одредби да се у прописаним случајевима, уколико осумњичени, односно оптужени, сам не узме браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, осумњиченом, односно оптуженом, бранилац поставља од стране предсједника надлежног суда, законодавац нормирао сагласно члану 19. Устава Републике Српске, јер се на наведени начин осумњиченом, односно оптуженом, управо обезбјеђује Уставом зајамчено право на одбрану. Такође, Суд је оцијенио да је прописивањем као у оспореној законској одредби осумњиченом, односно оптуженом, омогућено право на слободан избор браниоца, јер тек у ситуацији када осумњичени, односно оптужени, сам не изабере браниоца, браниоца поставља предсједник надлежног суда, а све како би се осумњиченом, односно оптуженом обезбиједило зајамчено право на одбрану. Имајући у виду наведено, као и одредбу члана 57. ст. 1. и 4. оспореног закона, која, између осталог, прописује да умјесто постављеног браниоца, осумњичени, односно оптужени, може сам узети другог браниоца, Суд је оцијенио да су неосновани наводи даваоца иницијативе о повреди Уставом гарантованог права на слободан избор браниоца из члана 19. Устава Републике Српске, као и наводи о повреди начела уставности из члана 108. Устава Републике Српске.

Како је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12) одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

На основу изложеног Суд је одлучио као у изреци овог рјешења.

Ово рјешење Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Миленко Араповић, Војин Бојанић, Амор Букић, Златко Куленовић, Ирена Мојовић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-25/21

30. марта 2022. године

ПРЕДСЈЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА
Мр Џерард Селман, с.р.